

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Ліна Береженна, здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»

*Науковий керівник: Н.О. Пахальчук, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

FORMATION OF CHILDREN'S MORAL VALUES BY PHYSICAL CULTURE

Lina Berezhenna, bachelor's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. *Стаття присвячена особливостям розвитку моральних цінностей. Проаналізовано поняття «мораль» та «моральне виховання». Визначено, що фізична культура є ефективним засобом формування моральних цінностей у дітей дошкільного віку.*

Ключові слова: *моральне виховання, моральні цінності, ціннісні орієнтації, фізична культура, діти дошкільного віку.*

Abstract. *The article devotes to moral values as an important quality in development of pre-school age children's personalities. The definitions of the concepts «moral» and «moral education» are analyzed. It is determined that physical culture is an effective way of moral values upbringing in pre-school age children. The main features of value formation in pre-school children are highlighted.*

Key words: *moral education, moral values, value orientations, physical culture, pre-school age children.*

На сучасному етапі питання духовного розвитку особистості набуло надзвичайної актуальності. Адже основними проблемами гармонійного духовного розвитку особистості нині стали демінування матеріальних цінностей над духовними, спотворення уявлень про добро, милосердя, справедливість. Тому формування духовності в дошкільному віці є важливим аспектом виховання моральної особистості. В останні роки проблема духовно-морального виховання дітей дошкільного віку набула особливої значущості. Це викликано оновленням змісту дошкільної освіти.

Забезпечення морального виховання – одна з найактуальніших і найскладніших проблем, яка повинна вирішуватися усіма, хто має відношення до дітей. На сьогодні недостатньо досліджено вплив засобів фізичного виховання на формування моральних цінностей дошкільників. У сучасному суспільстві існує невідповідність між побудовою освітнього процесу в рамках реалізації вимог освітньої програми закладу дошкільної освіти з морального виховання і недостатньою методичною розробленістю проблеми формування моральних основ особистості дитини дошкільного віку.

Сучасні дослідження проблеми морального виховання та формування морально-етичних цінностей дошкільників ґрунтуються на положеннях і працях С.Бакуліної, А.Богуш, М.Вашуленко, Л.Драчук, О.Ісаєвої, Т.Качак, Г.Коваль, Г.Островської, О.Савченко, В.Сухомлинського, Б.Шалагінова та ін. У складному процесі формування всебічно розвиненої особистості чільне місце належить моральному вихованню [10]. Моральне виховання – виховна діяльність ЗДО і сім'ї, що має на меті формування стійких моральних якостей, потреб, почуттів, навичок і звичок поведінки на основі засвоєння ідеалів, норм і принципів моралі, участь у практичній діяльності [6].

Узагальнюючи різні визначення, міркування науковців, формуємо уявлення про категорії й поняття, якими оперуємо в процесі дослідження даної проблеми. Морально-етичні цінності (норми, принципи, ідеали, уявлення про добро, справедливість, відповідальність, почуття дружби, любові тощо), що виникають та існують у суспільстві, сприймаються моральною свідомістю людини, кристалізуються в її ціннісні орієнтації,

переконання, соціально-психологічні настанови й реалізуються у вчинках, лінії поведінки на життєвому шляху особистості.

Процес морально-етичного виховання складається з 3 етапів.

1. Засвоєння початкових правил поведінки, розвиток моральних переконань
2. Формування етичних понять, цінностей та вироблення моральних почуттів.
3. Застосування морально-етичних норм у житті.

Знання моральних норм - є етапом морального удосконалення. Механізмом перетворення моральних норм на суб'єктивну моральність є моральні почуття - стійкі переживання у свідомості людини, її суб'єктивне ставлення до себе, явищ суспільного буття, до інших людей. Певний тип поведінки набуває для індивіда значення й усвідомленості через почуття задоволення, радості або, навпаки, - сорому, дискомфорту. Завдяки моральним почуттям моральна свідомість і вчинки набувають морального смислу.

Наприклад, на другому етапі виховного процесу відбувається формування етичних понять, цінностей та вироблення моральних почуттів у вихованців. Слід з'ясувати сутність понять «цінності» та «морально-етичні цінності» [5].

Цінності – це властивості буття, які створює людина або які мають певне відношення до неї. На слушну думку науковців, саме дошкільний вік ми, дорослі, повинні зрозуміти, стати на якийсь час дитиною, перевтілитися в її образ життя, щоб потім виховувати і навчати з усією мудрістю дорослого життя, прищеплювати їй морально-духовні цінності [5, с. 13].

Період дошкільного дитинства є одним із найбільш відповідальних періодів життя людини у формуванні фізичного здоров'я і культурних навичок, що забезпечують його вдосконалення, зміцнення і збереження в майбутньому. Спеціальними засобами фізичного виховання є вправи, щоденне використання яких сприяє певному задоволенню потреб дітей у руховій діяльності (Н.Ледовська, Д.Шептицький та ін.) та є одним із шляхів підвищення ефективності оволодіння різноманітними рухами [2; 4; 5; 7 та ін.].

До методів морального виховання дітей дошкільного віку, які можна використовувати в процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності належить: бесіда, приклад, заохочення тощо. Так, приклад – це виховний метод, що дає конкретні зразки для наслідування і активно формує свідомість, відчуття, переконання вихованців, активізуючи їхню діяльність. Сутність цього методу полягає в тому, що наслідування, забезпечує підростаючій особистості можливість привласнити великий об'єм узагальненого морального досвіду. Заохочення - вираження позитивної оцінки дій вихованців. Воно закріплює необхідні навички і звички. Дія заохочення заснована на збудженні позитивних емоцій, тому воно вселяє впевненість, створює приємний настрій, підвищує відповідальність.

Такі моральні якості особистості як чесність, благородність, колективізм, бажання робити добро, активно протистояти злу, допомагати слабшим, взаємоповага є складовими фізичної культури. Виховання цих якостей повинно здійснюватися на заняттях фізичною культурою. У процесі цілеспрямованої фізкультурно-оздоровчої діяльності в дітей можуть сформуватись відповідні моральні цінності (бажання допомагати іншим, доброта в ситуації перемоги та програшу в змагальній діяльності тощо).

Отже, перед вихователем відкриті значні можливості виховання моральних цінностей дошкільників. І тут дуже важливий власний приклад вихователя, приклад професійної майстерності, ерудованості, чуйності та володіння високими моральними цінностями. З ростом рівня спортивної майстерності відбуваються зміни в структурі особистості дошкільників, які займаються спортом, що відображається в якісних показниках розвитку індивідуально-психологічних властивостей.

Список використаних джерел:

1. Голюк О. А. Воспитание у детей старшего дошкольного возраста чувства собственного достоинства как проекции морально-гуманистических ценностей / Н.А. Пахальчук, И.В. Карук, К.А. Колесник // Science Review. – Warsaw: RS Global S. z O.O., 2018. – Vol. 5. – P. 13-17.

2. Голук О.А. Воспитание у детей чувства собственного достоинства как проекции морально-гуманистических ценностей / О.А. Голук, Н.О. Пахальчук, А. Гайдукевич, І.В. Карук, К.А. Колесник // Science Review. – Warsaw: RS Global S. z O.O., 2018. – Vol. 5. – P. 13-17.
3. Демченко О.П. Спостереження за емоційними реакціями дітей у процесі створення виховних ситуацій / О.П. Демченко // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – № 5. – Луганськ, 2009. – С.105–114.
4. Єфименко М. На варті здоров'я та фізичного розвитку дітей : 25 років авторському педагогічному Центру / Микола Єфименко // Дошкільне виховання. - 2015. - № 6. - С. 18-19
5. Калуська Л. Поспішаймо закладати моральний фундамент / Л.Калуська // Дошкільне виховання. - 2006. - № 7. - С. 13-15.
6. Кіт Г.Г. Педагогіка загальна: практикум / Г. Г.Кіт. - Вінниця : Нілан-ЛТД, 2015. - 140 с.
7. Лазаревич С. Емоційно-ціннісний розвиток дошкільників / С. Лазаревич // Дошкільне виховання. – 2009. - № 8. - С. 12-14.
8. Лазаренко Н. І. Теоретико-методологічні засади підготовки фахівців в умовах сучасних трансформаційних змін / Н. І. Лазаренко // Actual question and problems of development of social sciences : Conference Proceedings. – Kielce: Holy Cross University. – P.172-175.
9. Holiuk, O., Pakhalchuk, N., Rodiuk, N., Demchenko, O., & Kit, G. CRITERIA AND INDICATORS OF FORMATION OF HUMANISTIC AND VALUE ATTITUDE OF PRIMARY SCHOOLCHILDREN TOWARDS THEMSELVES //Proceedings of the International Scientific Conference. Volume III. – 2020. – Т. 198. – С. 198-211.
10. Pakhalchuk N.O, Holyuk O.A. Problems of physical activity in vocational training of future teachers // Physical education of students. – 2018. - №22(1). - P. 47–50.

ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙНЕРСЬКОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ НУШ

Аліна Бияковська, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

*Науковий керівник: Н.С. Казьмірчук, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

FORMATION OF DESIGNER THINKING OF YOUNGER PUPILS IN THE CONDITIONS OF NUSH

Alina Biakovskaya, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті представлено аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми формування дизайнерського мислення, охарактеризовано його складові та цінність для загального розвитку молодших школярів.

Ключові слова: молодший школяр, дизайнерське мислення, нова українська школа, формування художньо-естетичної культури, розвиток творчого мислення, сторітелінг, «Ромашка Блума».

Abstract. The article presents the analysis of psychological and pedagogical literature on the problem of forming design thinking, describes the components of forming design thinking and the value of such work for the development of younger students.

Key words: junior high school student, design thinking, new Ukrainian school, formation of artistic and aesthetic culture, development of creative thinking, storytelling, «Bloom's chamomile».

В умовах сучасної освіти коли нова українська школа стала прогресивно та активно впливати на освітній процес, особливого значення набуває формування дизайнерського мислення молодших школярів. Під проблемою формування дизайнерського мислення молодших школярів ми бачимо формування художньо-естетичної культури та розвитку творчого мислення.

У психологічній та педагогічній літературі формування мислення дитини завжди знаходило своє відображення, ми ж розглядаємо дизайнерське мислення як особливий освітній процес. Проблемою розвитку дизайнерського мислення молодших школярів займалися: Л. Виготського, Г. Ермаш, А. Козаревой, Я. Пономарь, Н. Конишева, К. Павлик,